

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-
педагогічної роботи

Пантелеймонов А.В.

“ _____ ” _____ 2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Міжнародна банківська справа

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**

спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**

освітня програма **«Міжнародні фінанси»**

вид дисципліни: **за вибором**

факультет **Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“ 19 ” червня 2019 року, протокол №

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Легостаєва О.О., к.е.н., доцент

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Протокол від “ 19 ” червня 2019 року №

В.о. завідувача кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

_____ Дерід І.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією
факультету Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “ ” червня 2019 року №

Голова методичної комісії _____

_____ Григорова-Беренда Л.І.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Міжнародна банківська справа” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки бакалавра спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» освітньо-професійної програми «Міжнародні фінанси»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Мета дисципліни** – формування теоретичних знань та практичних навиків з міжнародної банківської діяльності.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Завдання дисципліни – розглянути основні аспекти функціонування банківських систем різних країн, основні напрямки розвитку міжнародної банківської справи, вивчити основні операції банків, документарний бізнес, аналіз та оцінку банківської діяльності.

1.3. Кількість кредитів - 3

1.4. Загальна кількість годин - 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-й
Семестр	
3-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	год.
Лабораторні заняття	
- год.	год.
Самостійна робота	
42 год.	год.
Індивідуальні завдання	
Контрольна робота 5 годин із самостійної роботи	

1.6. Заплановані результати навчання

– володіння цілісною системою знань про банківську діяльність і банк як фінансовий інститут;

– володіння понятійно-термінологічним апаратом, що характеризує сутність і зміст банківських операцій;

- володіння практичними навичками для роботи в банківській сфері;

- знання основних напрямків розвитку міжнародної банківської справи з урахуванням можливих банківських інновацій.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Загальна характеристика банківської системи

Історичний досвід та передумови створення банківської системи. Етапи створення дворівневої банківської системи. Суб'єкти банківської системи та їх загальна характеристика.

Тема 2. Центральний банк України – НБУ

Етапи становлення та розвитку Національного банку України. Статус та основні функції НБУ. Грошово-кредитна політика НБУ: нормативно-правові 10 засади та сучасні інструменти й механізм грошово-кредитної політики. Ліквідність банківської системи України. Сучасний стан ліквідності. Основні напрями вдосконалення управління ліквідністю банківської системи України.

Тема 3. Банківські системи зарубіжних країн

Особливості формування та умови функціонування банківських систем країн ринкової економіки: США, Німеччини, Англії, Італії, Японії та Росії. Особливості та етапи створення банківської системи України.

Тема 4. Організаційна структура та операції комерційного банку

Управління та відділення банку. Правління. Організаційна структура банку. Функції та операції комерційних банків. Кредитні операції банків. Операції з цінними паперами. Касові операції банків. Операції з дорогоцінними металами. Розрахункові операції банків. Міжнародні кореспондентські банківські відносини. Організація міжбанківських відносин. Акредитивна та інкасова форма розрахунків.

Тема 5. Оцінка діяльності банку та його фінансовий стан

Основи банківського менеджменту Ліквідність і платоспроможність банку. Доходи та витрати банку: поняття та механізм управління. Прибутковість банку, фактори, що впливають на рівень прибутковості банків. Фінансові звіти банку та оцінка його діяльності. Фінансова стійкість банку, її сутність та значення, показники оцінювання.

Тема 6. Особливості функціонування транснаціональних банків

Організаційна структура ТНБ. Основні види діяльності. Оцінка та стратегія політичного ризику в діяльності банків. Основні напрямки конкурентної стратегії банків.

Тема 7. Реєстрація та порядок роботи банків в офшорних територіях

Цілі створення, можливості та переваги офшорних банків. Процедура та вартість реєстрації офшорного банку. Офшорні банківські центри. Банківський паспорт.

Тема 8. Банківська діяльність міжнародних фінансових організацій

В різних країнах. Кредитні операції МВФ та роль кредитів МВФ у міждержавному регулюванні, стабілізаційні програми фонду

Група Всесвітнього банку. Міжнародний банк реконструкції та розвитку. Формування ресурсів банку. Міжнародна асоціація розвитку. Міжнародна фінансова корпорація. Банк міжнародних розрахунків. Участь України в діяльності міжнародних фінансових організацій.

Тема 9. Базельські угоди

Основоположні цілі та роль внутрішнього контролю. Основні елементи процесу внутрішнього контролю. Управлінський контроль та культура контролю. Визначення

стратегічних задач та кола корпоративних цінностей кредитної установи. Цілі, функції та принципи внутрішнього аудиту. Зовнішній аудит банку.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Загальна характеристика банківської системи	10	4	2			4						
Тема 2. Центральний банк України – НБУ	8	2	2			4						
Тема 3. Банківські системи зарубіжних країн	10	4	2			4						
Тема 4. Організаційна структура та операції комерційного банку	15	8	2			5						
Тема 5. Оцінка діяльності банку та його фінансовий стан	10	4	2			4						
Тема 6. Особливості функціонування транснаціональних банків	8	2	2			4						
Тема 7. Реєстрація та порядок роботи банків в офшорних територіях	7	2	1			4						
Тема 8. Банківська діяльність міжнародних фінансових організацій	10	4	2			4						
Тема 9. Базельські угоди	7	2	1			4						
Контрольна робота	5					5						
Усього годин	90	32	16			42						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальна характеристика банківської системи	2
2	Центральний банк України – НБУ	3
3	Банківські системи зарубіжних країн	2
4	Організаційна структура та операції комерційного банку	2
5	Оцінка діяльності банку та його фінансовий стан	2
6	Особливості функціонування транснаціональних банків	2
7	Реєстрація та порядок роботи банків в офшорних територіях	1
8	Банківська діяльність міжнародних фінансових організацій	2
9	Базельські угоди	1
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 1	4
2	Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 2	4
3	Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 3	4
4	Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 4	5
5	Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 5	4
6	Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 6	4
7	Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 7	4
8	Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 8	4
9	Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 9	4
16	Контрольна робота	5
	Разом	42

6. Індивідуальні завдання

Контрольна робота передбачає 5 годин із складу самостійної роботи для підготовки. Контрольна робота передбачає завдання, що потребують розгорнутої відповіді та тестові завдання.

7. Методи контролю

Основні методи контролю знань студентів:

усний контроль, що по своїй сутності передбачає діалог і перевірку репродуктивного відтворення студентом отриманої інформації;

дискусія, що передбачає активний диспут між усією групою та викладачем стосовно знаходження відповіді на поставлене питання;

обговорення наукових статей з тематики семінарського заняття;

перевірка письмових домашніх завдань на закріплення матеріалу;

письмовий контроль у вигляді написання 1 контрольної роботи,

Поточний контроль: загальна сума балів – 60.

Підсумковий контроль: залікова робота – загальна сума балів – 40.

Критерії оцінювання знань студентів

Критерії оцінки усного опитування на семінарських заняттях (за п'ятибальною шкалою) встановлюються за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу курсу;
- знання основної та додаткової літератури;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язання задач, проведення розрахунків, при виконанні завдань, внесених на розгляд в аудиторії;

- логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, вміння захищати свою позицію та здійснювати узагальнення інформації, отриманої з відповідей інших осіб.

«5» балів студент отримує, якщо його відповідь повністю відповідає визначеним критеріям. Він повинен знати відповіді на всі питання навчальної програми, продемонструвати повні і глибокі знання лекційного матеріалу, а також додаткової літератури.

«4» бали свідчить, що студент має тверді знання з дисципліни в обсязі навчальної програми. Але у розкритті змісту питань були допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, або недостатнє висвітлення практичних аспектів питання.

«3» бали виставляється тоді, коли знання студентів відповідають мінімуму і не нижче вимог, які існують у вищій школі, в навчальних планах і програмах. Студент продемонстрував, хоча і не в повному обсязі, але в цілому, правильні знання програми курсу, виявив розуміння основного змісту питань.

«2-0» балів ставиться при наявності серйозних недоліків, коли знання студента нижче мінімуму навчальної програми, коли вони мають хаотичний і безсистемний характер, коли у студента відсутнє розуміння не тільки другорядних, але і вузлових питань курсу.

Критерії оцінки знань при розв'язанні задач.

«5» балів ставиться коли студент дає повну вичерпну відповідь. Вона складається з правильних арифметичних дій, доцільного та логічного теоретичного обґрунтування виконаних розрахунків.

«4» бали ставиться тоді, коли теоретичне обґрунтування зроблене, хід розв'язання вірний, але є помилка при арифметичних розрахунках.

«3» бали студент отримує у тому випадку, коли арифметичне рішення задачі дається без повного теоретичного обґрунтування.

«2-0» ставиться, коли студент зовсім не розв'язує задачі, або розв'язує її неправильно. Опис та розв'язок є повністю ідентичним опису і розв'язку задачі іншим студентом.

Критерії оцінки відповідей на тестові питання.

Тестове завдання передбачає необхідність вибрати одну або кілька правильних відповідей на поставлені питання. Кожна правильна відповідь на тестові запитання оцінюється в 1 бал. На виконання одного завдання відводиться 1-2 хвилини.

Загальна оцінка за тестове завдання виставляється в залежності від набраної кількості балів:

«5» балів виставляється, якщо правильні відповіді складають 90-100%.

«4» бали виставляється, якщо правильні відповіді складають 70-89%.

«3» бали виставляється, якщо правильні відповіді складають 50 - 69%.

«2-0» виставляється, якщо правильні відповіді складають до 50%.

Критерії оцінки контрольні роботи

Контрольна робота містить практичну та теоретичну складові і включають: 1 проблемно-аналітичне завдання і 20 тестових запитань.

Максимальна кількість балів за контрольну роботу – 15 балів, з них за завдання – 5 балів, за тести – 10 балів.

Оцінка “5” (відмінно) – 15-14 балів.

Оцінка “4” (добре) – 13-12 балів.

Оцінка “3” (задовільно) – 11-10 балів.

Оцінка “2” (незадовільно) – 9-0 бал

8. Схема нарахування балів

Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні залікової роботи

Поточний контроль, самостійна робота					Контрольна робота	Разом	залікова робота	Сума
Теми								
T1	T2	T3	T4	T5 – T9	15	60	40	100
5	5	5	5	5... - 5				

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

1. Закон України "Про банки і банківську діяльність" № 2121-III від 07.12.00 (з урахуванням змін).
2. Закон України "Про Національний банк України" № 679 - XIV від 20.05.1999 (з урахуванням змін).
3. Закон України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" №2664-III від 12.07.2001 (з урахуванням змін).
4. Закон України Про систему гарантування вкладів фізичних осіб № 4452-VI від 23.02.2012 р.
5. Постанова Правління НБУ Про затвердження деяких нормативно-правових актів Національного банку України N 306 від 08.09.2011
6. Постанова Правління НБУ Про затвердження Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями № 23 від 25.01.2012 (з урахуванням змін).
7. Постанова Правління НБУ № 368 від 28. 08. 2001 "Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні" (з урахуванням змін).
8. Постанова Правління НБУ Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні № 315 від 02.06.2009 (з урахуванням змін).
9. Постанова Правління Національного банку України "Про окремі питання діяльності банків" № 529 від 26.08.2014
10. Постанова Правління Національного банку України "Про внесення змін до Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах" № 499 від 18.08.2014 (з урахуванням змін).
11. Постанова Правління Національного банку України "Про затвердження Змін до Положення про відкриття та функціонування кореспондентських рахунків банків – резидентів та нерезидентів в іноземній валюті та кореспондентських рахунків банків-нерезидентів у гривнях", № 172 від 17.05.2013 (з урахуванням змін).
12. Постанова Правління Національного банку України Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів N 306 від 08.09.2011 (з урахуванням змін).
13. Постанова Правління Національного банку України "Про затвердження Змін до Положення про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства" № 494 від 15.08.2014 (з урахуванням змін).
14. Постанова Правління НБУ Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами № 516 від 03.12.2003 (з урахуванням змін).
15. Постанова Правління Національного банку України "Про врегулювання питань щодо приймання готівки для подальшого її переказу" № 42 від 12.02.2013 (з урахуванням змін).
16. Постанова Правління НБУ Про затвердження Інструкції про ведення касових операцій банками в Україні № 174 від 01.06.2011 (з урахуванням змін).
17. Постанова Правління Національного банку України "Про затвердження Змін до Інструкції про ведення касових операцій банками в Україні" № 45 від 18.02.2013 (з урахуванням змін).
18. Постанова Правління НБУ Про затвердження Положення про порядок отримання резидентами кредитів, позик в іноземній валюті від нерезидентів і надання резидентами позик в іноземній валюті нерезидентам № 270 від 17.06.2004 (з урахуванням змін).
19. Постанова Правління Національного банку України "Про механізм оперативного підтримання ліквідності банків " № 48 від 06.02.2014 (з урахуванням змін).

20. Постанова Правління НБУ „ Правила здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку України " від 15.04.98 р. за N 150.
21. Постанова Правління НБУ „Про затвердження Положення про порядок формування та зберігання обов'язкових резервів для банків України та філій іноземних банків в Україні " № 91 від 16.03.2006 (з урахуванням змін).
22. Постанова Правління НБУ № 258 від 28.05.1998 „ Про затвердження Положення про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на території України " № 508 від 16.12.2002 (з урахуванням змін).
23. Постанова Правління Національного банку України "Про призупинення здійснення фінансових операцій"№ 466 від 06.08.2014
24. Положення Держкомісціннихпаперів Про затвердження Положення щодо організації діяльності банків та їх відокремлених підрозділів при здійсненні ними професійної діяльності на фондовому ринку № 160 від 16.03.2006 (з урахуванням змін).
25. Постанова Правління НБУ Про здійснення операцій з використанням спеціальних платіжних засобів № 223 від 30.04.2010 (з урахуванням змін).
26. Постанова Правління НБУ Постанова Правління Національного банку України від "Про внесення змін до Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах" № 499 18.08.2014 (з урахуванням змін).
27. Постанова Правління Національного банку України "Про встановлення розміру обов'язкового продажу надходжень в іноземній валюті" від 12.05.2014 № 271
28. Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів. Публікація Міжнародної торгівельної палати № 500.
29. Уніфіковані правила по інкасо. Публікація Міжнародної торгівельної палати № 522.
30. Аналіз діяльності комерційного банку. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів за спеціальністю „Банківський менеджмент" / За ред. Проф. Ф.Ф. Бутинця та про. А.М. Герасимовича. - Житомир: ПП „Рута", 2001.-384с.
32. Банківські операції: Підручник / М.І. Савлук, М.Ф. Пуховкіна, [та ін.]; за ред. А.М. Мороз. - 3-є вид., перероб. і доп. - К. : КНЕУ, 2008. - 608 с.
35. Васюренко О.В. Банківські операції: навч. посібник / О.В. Васю-ренко. - 6-те вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2008. - 318 с.
42. Гладких Д. Особливості планування доходів, витрат і податків банківської установи // Вісник НБУ. - 2001. - № 5.
48. Копилюк О.І. Банківські операції : навч. посібник / О.І.Копилюк, О.М. Музичка. [2-ге вид., випр. і доп.].– К.: Центр учбової літератури, 2012. – 536 с.
55. Маркетинг у банку: навч.-метод. посібник / А.В. Нікітін, Т.Г. Іванова, І.Г. Брітченко, О.М. Момот. - К. : КНЕУ, 2010. - 474 с.
63. Огерук, М. О. Особливості діяльності банків з іноземним капіталом в Україні / М. О. Огерук // Регіональна економіка. – 2012. – № 3. – С. 121–128.
65. Патрікац, Л. Банківська система України в умовах глобалізації фінансових ринків / Л. Патрікац // Вісник Національного банку України. –2012. – № 1. – С. 54–55.
74. Трикозенко О.Г. Клієнтела як механізм визначення вартості комерційного банку: монографія / О.Г. Трикозенко, І.Г. Брітченко. - Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. - 229 с.
75. Факторинг : навч. посібник / О.Д. Вовчак, Г.Є. Шпаргало, Т.Я. Андрейків. – К. :Знання, 2012. – 247 с.
76. Функціонування банківського сектору та кредитної кооперації: теорія і практика: Монографія /Брітченко І.Г., Пантелеймоненко А.О., Прасолова С.П., Нікітін А.В. та ін.; під наук. ред. Проф. Брітченка І.Г. - Полтава РВВ ПУЕТ, 2010 р. - 152 с.
77. Чуб О.О. Банки в глобальній економіці: монографія / О.О. Чуб. - К. : КНЕУ, 2009. - 340 с.

Додаткова література

78. Актуальні проблеми економіки
79. Банківська справа
80. Бюлетень законодавства і юридичної практики України
81. Вісник Національного банку України з додатком “Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності”.
82. Вісник Тернопільського державного економічного університету.
83. Економіка України.
84. Економіка, фінанси, право.
85. Економіст.
86. Нормативні акти з фінансів, податків, страхування та бух обліку.
87. Финансовые услуги.
88. Фінанси України.
89. Фінансова справа.
90. Формування ринкових відносин в Україні.
91. Эконом., финансы, управление.
92. Экономист.
100. www.dfp.gov.ua
101. www.minfin.gov.ua
102. www.rada.kiev.uawww.bank.gov.ua
103. www.aub.com.ua
104. <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>